

De Wielewaal is een vogel die houdt van een vochtige omgeving. Je zult hem dus niet vaak op de hoger en droger gelegen Gooise heide waarnemen. Dick Jonkers zag ze er onlangs wel. Hij nam tevens een gedrag waar dat we beter kennen van Torenvalken: hij zag "biddende" Wielewalen.

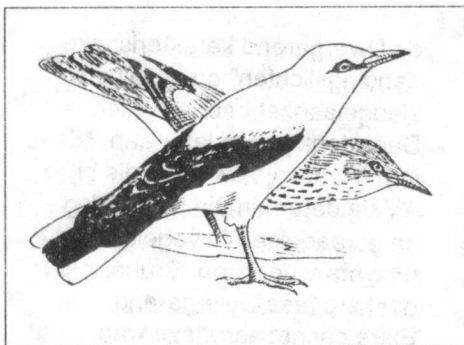
Dick A. Jonkers

Biddende Wielewalen op de Westerheide

Op 25 juni 1994 bevond ik mij op de Westerheide om daar broedvogels te inventariseren. Uit de nabijgelegen bosrand rond de villabebouwing van Laren, ter hoogte van Hoeflo kwam uit het hoge loofhout om 5.50 uur een vogel aanvliegen die mij aan een Wielewaal deed denken. Het was er één, een schitterend uitgekleurd mannetje, dat in volle glorie op nog geen 30 meter afstand passeerde. Wat moest die hier? Het voorkomen in de broedtijd in dit gebied was niet bekend (Jonkers et al. 1987). Nog groter werd de verrassing toen even later nog een Wielewaal boven de bosrand verscheen, een vrouwtje. Een broedgeval in deze omgeving is dus niet uitgesloten.

Het mannetje volgend nam ik een gedrag waar, dat van torenvalken zeer bekend is. Tijdens de vlucht daalde de vogel tot op circa 1,5 meter boven de struikheide, ging staan bidden en liet zich toen in de vegetatie vallen. Het vrouwtje vertoonde hetzelfde gedrag. Even later vloog zij als eerste weg naar de bosrand waar zij vandaan kwam, even later gevolgd door het mannetje. Bij het afvliegen was niet te zien of de vogels voedsel in de snavel hadden. Het zou wel eens kunnen dat zij behaarde rupsen, waarvan er op dat moment veel op de heide rondkropen,

bemachtigd hadden. Bezzel (1989) vermeldt, dat behalve de Koekoek ook de Wielewaal behaarde rupsen op de spijskaart heeft staan.

Wielewalen

Het is niet de eerste keer dat ik het bidden van Wielewalen waarnam. In de Regulieren bij Culemborg zag ik in de jaren zeventig een exemplaar dat boven een wilgengriend stond te wiekelen en voedsel van de twijgen afpikte. Reeds in 1954 vroeg De Graaf, die ook het bidden van een Wielewaal waarnam, zich af of dit een meer voorkomend verschijnsel was. Hij kon er toen in de literatuur niets over vinden. Daarna is er - voor zover mij bekend - nooit meer iets over dit gedrag in de Nederlandse literatuur gepubliceerd. Het leuke van de waarneming van De Graaf is, dat hij de Wielewaal boven heideachtig terrein zag en nota bene op 29 juni! In het buitenland is er meer over het bidden

gepubliceerd. Feige (1986) beschrijft, dat de Wielewaal zijn voedsel vliegend bemachtigt door als het ware biddend tussen de bomen te vliegen of als hij laag vliegt na het bidden in de vegetatie te stoten. Ook Bezzel (1989) maakt melding van bidden, waarbij hij aangeeft, dat de Wielewaal in graslanden of akkers na het bidden in de vegetatie duikt. Glutz von Blotzheim & Bauer (1993) tenslotte vermelden dat tijdens het foerageren in open terrein bij uitzondering een lage, vaak door bidden onderbroken vlucht wordt uitgevoerd. Het door mij waargenomen gedrag is dus niet exoptoneel, maar zeker niet algemeen.

Geraadpleegde bronnen.

Bezzel E. (1989). Der Pirol: das besondere Vogelporät. Blücher & Philler. Minden/München.

Feige, K.-D. (1986). Der Pirol. Neue Brehm BÜcherei. Ziemsen Verlag Wittenberg Lutherstadt.

Glutz von Blotzheim, U.N. & K.M. Bauer (1993). Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 13 II. Passeriformes (4. Teil). Aula Verlag Wiesbaden.

Graaf, C. de (1954). "Bidden" en luchtacrobatiek van de Wielewaal. Ardea 42: 355-356.

Jonkers, D.A., R.A. Koe & J. Taapken (1987). Vogels tussen Vecht en Eem. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken. Hilversum